Rajavartiolaitoksen esikunta
Oikeudellinen osasto
Komentajakapteeni Markus Paljakka

23.2.2026

HE 5/2026 vp

Eduskunta
Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Rajavartiolaitokselta kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Rajavartiolaitoksen esikunta lausuu asiassa seuraavaa:

Rajavartiolaitos on esitutkintalaissa tarkoitettu esitutkintaviranomainen, jonka toimivallasta rikosten paljastamiseen, selvittämiseen ja estämiseen säädetään laissa Rajavartiolaitoksen rikostorjunnasta (108/2018).

Esityksessä ehdotetaan, että sakon ja rikesakon määräämisestä annettua lakia uudistettaisiin. Esityksen mukaan sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain soveltamisalaa laajennettaisiin siten, että lain mukaisessa menettelyssä voitaisiin käsitellä rikosasiat, joista voi seurata enintään kaksi vuotta vankeutta. Kuitenkin tiettyjä henkeä ja terveyttä suojaavia rikostunnusmerkistöjä rajattaisiin soveltamisalan ulkopuolelle.

Lisäksi menettelyssä voitaisiin määrätä enintään 5 000 euron suuruinen menettämisseuraamus, asian selvittämisestä aiheutuneet päihdetutkimuskustannukset sekä ratkaista asianomistajan yksityisoikeudellinen vaatimus. Viranomaisten toimivallanjakoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että poliisi voisi ratkaista lain nykyisen soveltamisalan piiriin kuuluvat rikosasiat eli sellaiset asiat, joista säädetty ankarin rangaistus on enintään kuusi kuukautta vankeutta. Loput asiat ratkaisisi syyttäjä. Rajavartiomiehen toimivallasta antaa sakkovaatimus, sakkomääräys ja rikesakkomääräys säädetään rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (108/2018) 11§:ssä.

Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa koko rikosprosessiketjun viranomaisten mahdollisuuksia huolehtia rikosasioiden käsittelystä joutuisasti ja samalla huolehtia asianosaisten oikeusturvasta riittävällä tavalla.

Rajavartiolaitos on osallistunut hallituksen esityksen laadintaan ja lausunut oikeusministeriön lausuntopyyntöön hallituksen esityksestä (VN/22309/2023) 13.11.2025 (RVL2547964). Rajavartiolaitoksen näkemyksen mukaan esitetyillä muutoksilla on mahdollista sujuvoittaa rikosprosessia asianosaisten oikeusturva huomioiden. Rajavartiolaitos kannattaa esitettyjä lakimuutoksia.